

DVADESET I SEDMA NEDJELJA KROZ GODINU

— Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja!

Koliko smo puta bili svjedoci sklapanja kršćanske ženidbe? Koliko smo puta i mi čuli tom prigodom riječi Evanđelja: »Što je Bog združio, čovjek neka ne rastavlja!«

Čitanja današnje nedjelje stavljaju nas pred stvarnost sakramenta ženidbe, posebno pred osnovnu značajku toga sakramenta koja joj je zajamčena od njezinih početaka, tj. *nerazrješivost*.

Pitanje nerazrješivosti kršćanske ženidbe puno je podijeljenog iskustva, jamstva i stabilnosti koje svoj temelj nalazi u Evanđelju kao i tragične životne problematike.

S jedne strane osjećamo i te kako dobro kakvo je dobročinstvo za ljudsko društvo institucija ženidbe i kako je s naravi takve ženidbe spojena odluka da se u takvoj zajednici proživi ljudski vijek. Samo jedna takva harmonična zajednica jamstvo je napretka društva i čovječanstva.

No, s druge strane, jednako smo tako svjedoci mnogih brakova koji su iscrpli svoje ljudske mogućnosti i ne nalaze više u sebi samima nikakva temelja za daljnje suživljavanje, za daljnji zajednički život. Mnogi brakovi zbog toga doživljavaju svoj kraj, ostvaruju se rastave, koje neki u takvim okolnostima smatraju manjim zlom nego li ustrajnost u neharmoničnoj životnoj vezi. Svatko je spreman priznati da pojava rastava nisu nikakvo dobro za ljudsko društvo, i kako bi bolje bilo da do toga ne dođe. No, isto tako mnogi prihvaćaju u takvim ne rijetkim slučajevima slična rješenja jer im se čini da su iscrpljeni svi pokušaji i da dvoje više ne može živjeti u harmoniji i svetosti bračne vjernosti i ljubavi te je bolje pronaći drugi životni pravac.

Teško je biti ljudski govoreći sudac u takvim situacijama. Vjera nas uči da u sve situacije ljudskog shvaćanja unesemo svoj kršćanski nazor o jedinstvenosti i nerazrješivosti braka. Evanđelje nas opominje da granice ljudske strpljivosti i ljudskih mogućnosti ne smiju nikada biti zatvorene za pomirenje i ljubav, za otvorenost i strpljivost. U mučnim trenucima života i Bog želi nešto reći, nešto poručiti i učiniti. Evanđelje nam govori da brak nije samo ljudska naravna institucija, nego da je to i sakrament, gdje se Bog u potpunosti angažira kao svjedok i temelj svake ljudske ljubavi.

Bog je Ljubav, i tvorac je ljubavi. On je ulio u ljudsko srce otvorenost prema drugome, ljubav do bližnjega. U sakramentu ženidbe Bog i na

vidljiv način želi potpisati svoju garanciju ljubavi. On stoji iznad ljudskog neuspjeha i slabosti, on je temelj života i obnove. On pozna cijenu ljubavi i ljepotu zajedništva. U ime Boga koji je ljubav i s Bogom koji je ljubav mi smo pozvani da neprestano obnavljamo snage ljubavi našega duha i srca, pa makar ljudska logika katkada drugačije govorila.

U pitanju nerazrješivosti braka sjetimo se da je i Bog tvorac ženidbenog saveza, ne samo čovjek. Sjetimo se te činjenice ne kao prijetnje, nego kao spasonosne stvarnosti na kojoj ćemo temeljiti sve pokušaje i napore da ljudska ljubav ostane neokrnjena i po tome da ostane spasiteljska.

DVADESET I OSMA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Isus Krist* — *naša mudrost*

Ljudi teže prema različitim dobrima. Svatko želi ostvariti sreću svoga života. U tom vidu biraju se i različita sredstva. Netko traži tu sreću u blagostanju, u bogatstvu, u novcu, u zaposlenju, u nekim drugim materijalnim dobrima. Mnogima kao da je to dosta. Mnogo se vremena i truda znade uložiti da se ostvari neko od tih privremenih dobara.

Koliko puta čovjek nakon postignuća nekih takovih dobara ostane prazan, razočaran. Današnja bi nas čitanja htjela uputiti u istinito traženje sreće, u stremljenju prema mudrosti. Primjer starozavjetnog kralja Salomona vrlo je poučljiv. On ne traži, odnosno barem tako moli, privremeno dobro, zlato ili srebro, novca i silu. On moli za mudrost u vidu ispravnog vladanja i prosuđivanja svoga naroda. I Bog je zadovoljan takvom molitvom.

Novi zavjet polazi daleko dalje u korijene ljudske sreće. Čovjek je stvoren kao biće koje sposobnostima duha može komunicirati, suosjećati, prijateljevati, ljubiti. Čovjek se ne može zamisliti sam. Kao takav on ostvaruje smisao svoga života u otkrivanju ljudskih odnosa u pravednosti i miru, ljubavi i dobroti. U otkrivanju drugoga čovjek otkriva sebe. Najveće je bogatstvo zato biti i postati otvoren za bližnjega, hraniti u svome biću one najosnovnije i najbitnije značajke svakog čovjeka kao duhovnog bića: ljubav i mir. Upravo Riječ Božja može nam omogućiti otkriti misli srca, prodrijeti u dubinu ljudske duše. Zato tražiti mudrost u Riječi Božjoj znači graditi temelje svojoj sreći, smislu svoga života.

Za nas koji živimo u stvarnosti Crkve, Naroda Božjega Novoga zavjeta ta mudrost, to je osoba Isusa Krista. On je putokaz i smisao, svjetlo i život. Isus Krist je najprije na sebi samom, na svojoj koži, u svome životu prokrčio putove ljudskog susreta. Ti susreti bili su najprije neiscrpiva znamenja Božje ljubavi, da bi se konačno sjedinili u vječno prisutnoj stvarnosti žrtve, muke, smrti i uskrsnuća Gospodina i Spasitelja našega Isusa Krista. On nam je počeo otkrivati prave temelje ljudske sreće. Ako tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga. Život je u darivanju i nesebi-

čnosti, a ne u zatvorenosti i egoizmu. Pravu radost doživljava onaj koji je siromašan, nenavezan, slobodan od onih dobara koji mogu tako jako ukrotiti ljudsko srce. Zato se Kristova mudrost bitno razlikuje od mudrosti ovoga svijeta.

Ne čudimo se, ako je to katkada teško shvatljivo. I apostoli stoje pred tim principima zapanjeni i govore o nemogućnosti. Isus to potvrđuje. Ali naša mudrost nije od ovoga svijeta. Ljudima, ljudima je to nemoguće, ali Bogu je to moguće.

Zato nas Krist poziva. Petar i ostali apostoli ostavili su sve i pošli za njim. Snaga susreta s Kristom potpuno ih je osvojila. Krist i nas poziva da pođemo i da ga slijedimo. On ne obećava privremena dobra. Ona su tako varljiva. Ali obećava već sada, već na ovome svijetu otajstva prave sreće srca u ostvarenim susretima u dobroti, praštanju, ljubavi i miru. To je njegovo obećanje, koje tako sigurno ispunja srećom čovjeka, da ne može prestati živjeti, nego produžuje sreću života u ljubavi u vječni život.

DVADESET I DEVETA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Tko želi biti velik, neka bude sluga!*

Jedinstveni je znak kršćanstva: križ. Nalazimo ga na svakom mjestu gdje je kršćanstvo ostavilo svoj korijen. Vidimo ga po vjerničkim kućama, u mjestima kršćanskog okupljanja, na raskršćima putova i sl. Mnogi taj znak nose i uza se, a bezbroj puta kao kršćani preko svoga tijela prenesemo taj znak u vidu vjere što je ispovijedamo. Taj znak križa je neprestani izazov naše vjere. Križ je oduvijek bio sablazan i kazna. Otkako su Rimljani u svojem carstvu pribijali pobunjenike na križ, pa sve do onih naših svakidašnjih križeva, to je stvarnost koja ne privlači, koju ne želimo.

A ipak joj ne možemo izbjeći. Tu je Krist, koji je svojim životom i svojim križem potpuno promijenio prvotni naglasak koji je ležao na tom znaku. Od znaka prokletstva to postaje najednom sredstvo blagoslova. Otkako je Krist svojevoljno prihvatio križ u prihvaćenoj žrtvi ljubavi za sve ljude, otada križ postaje sve više znak spasenja koji ljude ujedinjuje.

Križ nam govori o našem životu. Strah pred križem potpuno je naran, budući da svatko u sebi nosi neki sebični nagon da pošto poto sebe sačuva, sebi učini život lijepim, da izbjegne poteškoće i »križeve«. To želimo, nažalost, jako često čak i onda kad znademo jako dobro da će taj naš križ s naših leđa pasti na neka druga leđa, zadesiti nekog drugog. Kao da nam to katkada uopće nije važno. Glavno je da smo se mi oslobodili križa, da je nama lijepo.

Kako drugačije postupa Krist. On na sebe uopće ne misli. U slici sluge patnika (1. čitanje) vidimo njega, koji svojevoljno prihvaća križeve svih ljudi, križeve onih koji su ih više zaslužili. Prihvaća u znaku potpunog služenja i potpune ponude spasenja.

Htio bi da ga barem mi razumijemo, koji smo njegovi učenici. Doduše, nije to jednostavno. Jakov i Ivan, sinovi Zebedejevi također ne shvaćaju odmah. Ni drugim apostolima to ne ide u glavu. Zato lekcija njima upućena vrijedi i za nas još više.

Tko želi biti velik: neka bude sluga. Krist je postao jedinstvenim slugom svima nama. I mi smo pozvani da ga upravo u tome slijedimo. U služenju je Krist izborio svima nama spasenje. Služenjem je Krist preobrazio stvarnosti svijeta i bio sposoban da sredstva prokletstva pretvori u izvor spasenja. Služenje bi trebalo postati i naše glavno oružje u ponudi ljubavi svijetu. Krist služi sve do potpunog davanja svog života.

Pokušajmo malo izbrojiti i analizirati situacije našeg života. Nije li možda više trenutaka u kojima se dadnemo služiti, a manje onih u kojima mi služimo. Služenjem ćemo svoje svakodnevne križeve sjediniti s Kristovim križem i s Kristovim služenjem. Tako ćemo lakše shvatiti svu dramatičnu istinitost spasenja kroz žrtvu.

TRIDESETA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Gospodine, daj da progledam!*

Kud god je prolazio, činio je dobro, rečeno je za Isusa. Njegova dobrota nije imala granica. Dobrota i ljubav što je on zračio nije se zaustavljala čak niti nad onim granicama, gdje mi obično dižemo ruke, jer smo bespomoćni i slabi. Isus liječi, ozdravlja, gluhima vraća sluh, slijepima vid.

U današnjem odlomku iz Markova Evanđelja nalazimo opet Isusa u jednoj od takvih situacija, gdje njegova ljubav nadilazi sve ljudske mogućnosti. No, u isto vrijeme divimo se i dirljivoj ustrajnosti slijepca iz Jerihona. S kolikom ustrajnošću on navaljuje na »Sina Davidova«, tj. Mesiju. Izgleda da se u ovom slučaju opet obistinjuje mudrost života, kako se ono bitno može vidjeti istom sa srcem, vjerom, a nevidljivo je ljudskim očima. Ovaj slijepac vjeruje, on vidi već očima srca i duše, premda su mu oči tijela zatvorene. On vidi bitno. Vidi i prepoznaje u Isusu iz Nazareta čovjeka koji jedini može njemu pomoći. Svi su ga drugi već otpisali, ispao je iz nacionalno-vjerske zajednice prema Zakonu, nalazi se na rubu društva. Smatran je otpadnikom postojećeg društva. Ali, prema onome što o Isusu čuje, on vjeruje da još jedino on može nešto učiniti za njega. Vjera je u njega velika. Možda i zato, što nije zamračena prividnošću, nego je u tami svog tjelesnog sljepila u izvjesnoj mogućnosti da razmišlja o bitnim stvarnostima ljudskog srca.

Njegova nada ga nije iznevjerila, njegova vjera je naišla na velikodušan odgovor. On je progledao.

Ne bismo li i mi mogli tako često puta u svome životu ponoviti vapajnu molitvu slijepca iz Jerihona? Gospodine, daj da progledamo! Možda upravo zato, što smo tako često slabi u vjeri, pa ma koliko bili jaki u snazi očinjeg vida. Slijepac iz Jerihona nas upozorava na stvarnosti, koje se

očima ne mogu vidjeti, a koje su bitnije od svega ostaloga. Koliko je ljudi bilo oko Isusa u isto vrijeme, a da ga nitko od njih nije prepoznao kao »Sina Davidova«, tj. kao Mesiju? A ovaj ga je upravo kao takvog prepoznao i zavapio k njemu. Nismo li i mi potrebni upravo takvog vida. Koliko puta se i mi zaustavljamo na površnim vrednotama, na prividnostima i preskačemo osnovne vrednote srca.

Kao učenici Kristovi mogli bismo se jednako tako danas zapitati o našoj sposobnosti da i u pogledu vraćanja vida izvršujemo služenje svoga Učitelja.

Kao učenici Kristovi pretpostavlja se da smo djeca svjetla. Svjetlo što ga mi trebamo pružati daleko je važnije i značajnije od svih drugih reklama, koje današnji svijet može pružiti. Posjedujemo li dovoljno uvjerenosti i iskustvenog svjedočanstva da ljude oduševimo za takovo svjetlo i za takovo zdravlje. Koliki ljudi bi trebali zajedno s nama i pored nas progledati vidom srca, očima vjere. Taj bi vid vratio mnogima vjeru u život, vjeru u ljude, vjeru u Boga i značio prekretnicu u životu. Jer s takvim vidom, koji je jednak bogatstvu vjere život postaje svijetao, osmišlen, sretan. Zato se danas može zajedno s ovim slijepcem iz Evandjelja uzdići Gospodinu i naša molitva najprije za nas same: Gospodine, daj da progledamo; a zatim za svijet oko nas: Gospodine, daj da ondje gdje je tama mi budemo svjetlo.

TRIDESET I PRVA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Ljubio ih je do kraja...*

Zakon je nastao zbog slabosti ljudske. Propisi i različite definirane odredbe bile su potrebne upravo zato, što je čovjeku okorjelo srce. No, nije tako bilo na početku, prema riječima Isusovim.

Danas čujemo taj Zakon u novom izdanju, u najljepšem obliku. On je definiran u dvostrukoj zapovijedi ljubavi. To je ljubav usmjerena prema Bogu, i ljubav usmjerena prema bližnjemu.

Često puta mislimo da je to nekako lakše. No, ako stvarno uđemo u otajstvo ljubavi prema Bogu i bližnjemu, vidimo da je to jako teško. Nekako bi ipak lakše bilo, kad bismo znali mjeru svojih obveza, kad bismo bili svijesni dokle moramo nešto vršiti, i gdje prestaju naše obveze. To nam govori zakon. Ali ljubav, ljubav ne pozna granica, ljubav nikada ne daje godišnji odmor, ona je neprestana mora nad našom savješću, otprilike onako, kako je to Isus jednom neočekivano rekao: Kad sve izvršite, onda istom recite: sluge smo beskorisne, učinili smo što smo morali učiniti.

Dakle, zakon ljubavi, nova zapovijed obuhvaća čovjeka u cjelini, ne da mu mira, zahvaća u srce. Ne zadovoljava se površnošću. Traži neprestano nastojanje, neprestano traženje novih i boljih mogućnosti služiti bližnjemu i ljubiti Boga.

Koliko li nesporazuma postoji oko te stvarnosti ljubavi. Kako se često egoizam, sebeljublje, traženje sebe, izivljavanje, oholost i slično naziva tim imenom ljubavi. Kako bi puno izraza naše ljudske stvarnosti trebalo preispitati!

Za ljubav u okviru ove dvostruke zapovijedi mi imamo jedinstveni kriterij. To je Krist, koji želi u svojoj osobi objediniti i ljubav stvorenja prema Bogu, Ocu našem, i ljubav čovjeka prema braći svojoj, kao i Bog koji kroz vidljivost osobe Isusa Krista želi reći kolike su dimenzije Božje ljubavi.

Kao čovjek Krist pokazuje vrhunsku ljubav dajući život svoj za mnoge. Zato je njegova spasiteljska ljubav stvarno osnovni pokretač i putokaz naše ljubavi. Ona mora biti spasiteljska, a ne zarobljavajuća, ljubav koja uzvraća radost, a ne koja ostavlja iza sebe žalost.

Kao Objavitelj Oca, Krist pokazuje vrhunsku ljubav koja se na poseban način očituje u poslušnosti do smrti na križu i na taj način našao je trenutak i mjesto osnovnog susreta u ljubavi između Boga i čovjeka u svojoj osobi na križu. Nije stoga uzalud rekao: A ja kad budem uzdignut na križ, sve ću privući k sebi. On to može reći upravo zato, što je to jedinstveni znak da njegova ljubav nema u sebi nikakve natruhe sebičnosti, da je njegova ljubav čista i stvarateljska, ljubav koja spašava.

Na tu i takvu ljubav poziva nas danas Krist kroz obnovljeni izraz svoje ljubavi, kroz sakrament euharistijskog slavlja. Hrana njegove ljubavi ostaje trajna i vječna i još i danas hrani svijet. Pričest ove mise i svih drugih euharistijskih susreta htjela bi nas osposobiti da ispravno ljubimo Boga iznad svega, a bližnjega svoga onako kako nas je Krist ljubio!

Z. L.

TRIDESET I DRUGA NEDJELJA KROZ GODINU

— Obol siromašne udovice

Biblija udovicu ubraja među ona bića koja treba zaštititi od mogućnika i koja se preporučuju dobrohotnosti širokogrudnih ljudi. Te preporuke nisu zastarjele, jer ljudski zakoni ne mogu doskočiti svim tegobama života. Iako je udovica izdržljiva u nedaćama života i ravnodušno ih prima, ona ipak uživa slobodu koju imaju »siromasi«, za razliku od bogataša. Ona umije razlikovati ono što ostaje od onoga što je propadljivo.

Dva slučaja, o kojima govori današnje 1. čitanje i Evanđelje, sasvim su slična, a rade o udovicama. Udovica je slika siromaha koji nema nikakvih zaliha (1. čit.) i kojeg bogataši iskorištavaju, jer »jedu dobra udovica« (Evanđ.). Ipak Bog njih štiti. »On daje gladnima kruha, podržava udovicu i sirotu« (Prip. psalam). Za udovicu iz Sarfate Bog čini čudo svoje providnosti.

Ove udovice pružaju primjer pouzdanja i velikodušnosti. Iako se već pomirila s mišlju na smrt, udovica iz Sarfate »pođe da učini ono što joj je naredio Ilija« (1. čit.). Kod nje je Ilija našao gostoprimstvo (usp. Lk 4, 25—26). Udovica iz Evanđelja »dala je od svoga siromaštva; dala je sve«

(Mk 12, 44). Tako rade uvijek oni koji su maleni duhom, koji su upućeni u tajne kraljevstva Božjeg; njima se Bog objavljuje.

Siromaštvo je ocijepljenost srca; smirene duše i tijela duša je spremna predati sve. Takav je stav duše nešto više nego imetak i poklon. Takav stav dušu očituje ne samo koliko mi imamo nego radije ono što mi jesmo.

Isus se distancirao od službenog bogoslužja svoga vremena. On kao da ne učestvuje u hramskim žrtvama, iako pohađa hram. On se nije pozdavao u pismoznance i njihovu religiju u kojoj je prevladavalo hvalisanje: »Vole pročelja na gozbama.« Oni su licemjeri. »Proždiru kuće udovičke, i to pod izlikom dugih molitava« (Evand.).

Isus prinosi jedinu autentičnu žrtvu, osobnu i duhovnu. Ušao je u nebo »da se sada pojavi pred licem Božjim za nas... On sebe jednom prinese, da grijehe mnogih ponese« (2. čit.).

»Isus Krist je predstavnik čovječanstva u kojemu ljudska narav samu sebe, ono svoje najdragocjenije i najčišće, predaje Bogu. Smrt na križu ne znači samo izručenje Boga ljudima već također izručenje čovječje Isusove naravi Bogu. Ta je smrt milosni dar Božji i ujedno žrtva čovječanstva« (J. Ratzinger).

To je primjer kako treba da i mi učestvujemo u Kristovoj žrtvi i sebe prinosimo. Sirota udovica poklanja samu sebe, jer nije dala nešto nego »sve što je imala«. Učestvovati u žrtvi sv. mise ne znači žrtvovati sat vremena, udijeliti milostinju ili obaviti neku molitvu. Učestvovati u žrtvi sv. mise znači nešto dublje: Zaći u pokret Isusove žrtve i pokloniti samoga sebe. Inače se religija izlaže pogibli hvalisanja i licemjerja.

Posvuda gdje čovjek ima vlast, on je izložen pogibli da tu vlast zlorabi. Ne vrijedi to samo o svjetovnoj vlasti. Tamo gdje se religijski zasnovana prednost iskorištava u osobne svrhe, to je odvratno u Božjim i ljudskim očima. To su žigosali proroci Staroga zavjeta i postali »antiklerikalci«. U njihove redove svrstao se i Isus.

Sjedeći nasuprot hramskoj riznici, Isus već zauzimalje ulogu suca. On vidi do u dno srca, razotkriva licemjerje jednih, zbog čega će ih stići »oštrija osuda« (Evand.), i iskrenost drugih. On hvali udovicu koja je sve dala, sav svoj imetak. Sa svoja dva novčića udovica je dala više negoli bogati davaoci, jer su davali od svoga obilja.

Euharistija skuplja već stoljećima obol onih koji davaju od svoje neimaštine, geste onih koji poklanjaju hranu onima koji ni ne slute da netko na njih ipak misli. Krist nas poziva da uđemo u tu neprekidnu i diskretnu povijest.

TRIDESET I TREĆA NEDJELJA KROZ GODINU

— *Uskrsnuće mrtvih dolaskom Sina čovječjega*

Jedno od najodređenijih svjedočanstava Staroga zavjeta u prilog uskrsnuća mrtvih čitamo u Danijelovoj knjizi: »Probudit će se mnogi koji snivaju u prahu zemljinu« (1. čit.). Razlika će ipak postojati. Pravednici

Božjega naroda (»tko je zabilježen u knjizi života«) nadživjet će konačnu borbu i biti spašeni. I pravednici ranijih vremena koji u carstvu mrtvih (»u prahu zemljinu«) provode bijedan život, uskrsnut će i vječno živjeti. Grešnici će naprotiv (»tko nije zabilježen u knjizi života«) kukavno ići u propast. Koji budu dotada umrli, i oni zli, također će uskrsnuti, ali na vlastitu sramotu. To je osnovna misao 1. čitanja, koja se potpuno podudara s odgovarajućim mjestima u Novom zavjetu (npr. 1 Sol 4, 13—14). Istu misao ističe i Pripjevni psalam: »Jer mi nećeš ostaviti dušu u Podzemlju ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda« (Ps 16 (15), 10).

Krist je svojom žrtvom omogućio da služimo živome Bogu čiste savjesti (Hebr 9, 14). Žrtvu vlastitog tijela Krist je prinio jedanput zauvijek (2. čit.). Poslije ovog predanja samoga sebe ne postoji još neko drugo dovršenje. Novi savez stupio je na mjesto staroga. Taj Novi savez u krvi Kristovoj vječan je; za njim ne dolazi neki još savršeniji savez. Na nama je da slijedimo Krista sve do onog cilja prema kojem je on sam pred nama pošao.

O danu Kristova ponovnog dolaska ne zna nitko. Stoga treba biti duban. Kad Isus govori: »Neće proći ovaj naraštaj prije negoli se sve to dogodi« (Evand.), on ima u vidu porušenje Jeruzalema. Isus povezuje dvije katastrofe: propast Jeruzalema i konac svijeta. Te dvije perspektive nisu jasno odijeljene jedna od druge.

Prije Kristova dolaska uslijedit će nečuvena muka i žalost. Poremetit će se elementi svijeta: sunce, mjesec i zvijezde. Ove izraze nalazimo često kod proroka koji su navještali posljednje dane. Isus pri tom s najvećim auktoritetom i ozbiljnošću izjavljuje: »Nebo će i zemlja proći, ali moje riječi neće proći« (Evand.). Ostvarenje Isusovih riječi je sigurno kao što je siguran povratak godišnjih doba.

Događaj propasti Jeruzalema i propasti svijeta nešto su iznimno, nešto što se ne da lako uklopiti u svjetsku povijest. Na posljetku tu se radi o objavi »Sina čovječjega«, koji dolazi kao izbavitelj i dovršitelj. Kad on bude došao, nastat će vrijeme žetve.

Mi se često tužakamo na loša vremena u kojima živimo. Isto su radili naši očevi i djedovi. Koja su to dobra vremena? — pitao je jednom sv. Augustin. Kard. Saliège veli: »Zla su vremena izazov našem životu, lijek protiv lijenosti. Zla su vremena, vremena pronalaska, rada, prilagodbe, pomlađenja. Zla vremena obvezuju da iznova premislimo sve ono što nam se činilo da dobro poznajemo: svijet, čovjeka, Boga. Zla su vremena tu stoga da počnemo napredovati. Nemojmo govoriti da su vremena zla. Važno je da mi iskoristimo vrijeme koje nam je dano.«

Dani i godine koje su nam dane imaju svoje određenje jedino od Krista. Krist nam upravlja poruku, punu tajni. No ta poruka daje smisao našoj povijesti. Ta će povijest biti završena o njegovu povratku.

Stoga treba biti budan. Ne znamo ni dana ni časa njegova dolaska. Neka ovo bogoslužje obnovi našu nadu i pripremi nas za odlučujući susret s Gospodinom! »Što kažem vama, kažem svima: Bdižite!« (Evand.).

POSLJEDNJA NEDJELJA KROZ GODINU

BLAGDAN KRISTA, KRALJA SVEGA STVORENJA

— *Kraljevstvo Sina čovječjega*

Postoje istine koje možemo izučiti i ovladati ih da bismo se mogli snalaziti u životu. No postoji i istina koja je više nego zbir svih istina.

Istina je jedna, ona nema višebroja. Sami je po sebi i ne možemo imati. U njoj možemo učestvovati primajući je i uvrštavajući se u njezinu službu. To je istina Božja, njegova vlastita stvarnost, moć njegove svetosti, njegova života, njegove vjernosti. Istina se pojavila vidljivom na zemlji i udarila šator među nama.

Danielova knjiga opisuje moćne životinje što izlaze iz mora, a označavaju poganski svijet i njegove kraljeve (Dn 1, 17). Ove životinje dolaze odozdo, dok Sin čovječji dolazi »na oblacima nebeskim« (1. čit.). On pripada božanskom svijetu. Isus je naziv »Sin čovječji« upotrebio posebno onda kad je govorio o svojoj mucu i o svom ponovnom dolasku u slavi i veličanstvu. Poniženje je najuže povezano s uzvišenjem.

Isus ima pravo da bude nazvan kraljem zbog tri razloga: On je »vjeran Svjedok«; on je »Prvorođenac od mrtvih«, on je »Knez kraljeva zemlje« (2. čit.). Krist je vjeran, pouzdan Svjedok jer svjedoči što je vidio; za istinu vlastitog svjedočenja on polazi u smrt. On nije ostao u smrti, on živi a i mi po njemu imamo uskrsnuće i život. Isusova vladavina počiva na moći istine i ljubavi. Ta vladavina postaje vidljivom onda kad ljudi odgovore njegovoj istini vjerom a njegovoj ljubavi vjernošću. On, Propeti, oslobodio nas je grijeha i učinio da učestvujemo u njegovu kraljevskom svećeništvu.

To je jedan novi elemenat što ga dodaje knjiga Otkrivenja. Isus nas je ljubio, oprao nas svojom krvlju. On je od nas učinio kraljevstvo i svećenike Boga, svoga Oca.

Kad je rimski upravitelj Pilat upitao Isusa: »Jesi li ti kralj Židovski?« (Evand.), on je pitanje shvatio u političkom smislu. »Da nije zločinac, ne bismo ga bili tebi predali«, — tako odgovoriše Židovi Pilatu. Isus je jasno označio gdje je srž njegova kraljevstva i u čemu se ono razlikuje od svih kraljevstava ovoga svijeta. Isus je došao na svijet da posvjedoči Božju »istinu«, da uspostavi Božje kraljevstvo. S rječju »istina« Isus je mislio na Božju stvarnost; ta stvarnost može biti nazvana i »svjetlo« i »život«. Svi ovi izrazi su raznoliki nazivi za istu stvarnost. »Istina« je u Isusu postala vidljivom, ljudi su je mogli čuti. Ona je došla na ovaj »svijet« koji se opire Božjem svjetlu pa stoga i naziv »tame«. Istina je raspeta, no u smrti je ona pobijedila, i upravo je poniženjem uspostavljena Kristova vladavina. Krista slušaju svi ljudi koji su od istine. On je »Alfa i Omega« naše egzistencije, kao i života cjelokupnog čovječanstva.

Kristovo je kraljevstvo »kraljevstvo života i istine, milosti i svetosti, pravde, ljubavi i mira« (Predslovlje).

Gdje da nađemo ključ da bismo shvatili takvu moć u nemoći, takvo kraljevstvo bez vanjskog sjaja? Isusova osoba, njegov život, njegovo djelo su ključ i odgovor. Isusov zemaljski život do Križa pokazuje nam kako izgleda kraljevska vladavina što je rasla iznutra. Krist ovladava svojom moći tako savršeno da je se može i odreći. Na svijetu se pojavio kao nemoćno dijete, živio je skromno kao učitelj i propovjednik, umro poput zločinca na križu. No, takva odreka izvanjske moći ne znači slabost, utopiju, već najveće uzvišenje. To nije kapitulacija pred vlastitim ja, već ispunjenje Božje volje. »Moja je hrana da vršim volju onoga koji me poslao« (Iv 4, 34).

Samo je jedan kralj koji ostaje zauvijek. To je Krist. Njegovu kraljevstvu nema konkurencije, ono je bez kraja i konca. On će doći na koncu vremena da vrši apsolutnu kraljevsku vlast i preda Ocu spašeni svemir.

SVI SVETI

— *Silno mnoštvo blaženika u nebu*

U nizu vizija o katastrofama svjetske povijesti stoji vizija blistavog skupa otkupljenih pred Božjim prijestoljem. Ako je svijet s jedne strane dosta mračan, a s druge strane vidimo kako otkupljenje dolazi »od našega Boga . . . i od Jagnjeta« (1. čit.). Žrtvenom smrću Kristovom i uzvišenjem Janjeta nadvladana je smrt, život je ušao u ovaj prolazni svijet i u njegove uređaje. Tjelesna smrt još nije doduše maknuta sa svijeta, ali za one koji »svoje haljine oprawe i ubijeliše u krvi Janjetovoj« (1. čit.) je ono što je bila i za žrtvovano Janje: prijelaz iz nevolje i progonstva u Božji svijet, gdje više nema nikakve boli.

Tamo prispješe otkupljeni vršeći na zemlji blaženstva što ih je Isus proglasio u svojoj Besjedi na gori.

Blaženstva iz evanđelja ne vrijede mnogo u očima svijeta. Svijet čak odbija poruke o blaženstvima: »Grđit će vas, progonit će vas i sve zlo slagati protiv vas poradi mene« (Evanđ.).

Ako blaženstvo ne imponira u očima svijeta, znak je da se ono olako ne postiže. Obećanje je Božje veličajno, no njegovi su zahtjevi radikalni. Sve je te zahtjeve Krist prihvatio i proživio. Stoga je dobio veliku bitku.

Da li smo mi blaženi? Unatoč nepravdama kojima smo izloženi? Unatoč neuspjesima? Svijet nam došaptava da je Kristovo blaženstvo utopija, maštanje. Za nas je međutim blaženstvo Božji dar, plod njegove ljubavi.

Blagdan Svih Svetih je na neki način blagdan žetve. Zrnje što je bilo bačeno u zemlju niklo je i donijelo plod. Žetva još nije dovršena. Današnji blagdan upravlja naš pogled prema dovršenju, prema završnici koju nam je Bog namijenio.

Oni koje mi nazivljemo svecima bili su iznimna bića. To je veliki broj mučenika, ispovjednika, naučitelja vjere, pustinjaka, redovnika, djevice. To su bili ljudi i žene, suočeni s konkretnim životnim situacijama, na koje su reagirali na jedinstven način. Oni se izdigoše iznad običnih smrtnika, neki su i kanonizirani.

Tako nije bilo u prvotnoj Crkvi. Ona je svetima nazivala sve kršćanike, sve one koji su vjerovali u Isusa Krista: »Tko god ima nadu u njemu, postaje čistim kao što je i on čist« (2. čit.).

Krist nije selekcionirao svece. Njegovo evanđelje nije bilo rezervirano samo za povlaštenu nekolicinu. To je »veliko mnoštvo koje nitko ne mogaše izbrojiti, iz svakog naroda, plemena, puka i naroda« (1. čit.).

»Svi su vjernici bilo kojeg staleža i položaja pozvani i obavezni da slijede svetost i savršenstvo svoga staleža« (LG 11).

Sveci su integralni dio Crkve. To su službenici Božji koji u svim vremenima, svaki na svome mjestu i shodno svome staležu surađuju na djelu spasenja. To su »ljudi predani zadatku da svojim životom dadu primjer općeg posvećenja ljudskih napora« (T. de Chardin).

Svatko je pozvan na svetost i u naše vrijeme, bez obzira što je ono u devalvaciji kod mnogih. I bez obzira na to što se pobožnost prema svecima smanjuje, osim možda u očajničkim slučajevima...

Blagdan Svih Svetih pred nas iznosi misterij spasenja u svoj njegovoj širini: to je misterij umrlog i uskrsnulog Krista za sve ljude i misterij Crkve koja je misterij okupljanja otkupljenih za kraljevstvo Božje. To se okupljanje odvija stoljećima, a završit će ponovnim Kristovim dolaskom.

Svetost ima svoje vrelo u Kristu i u Crkvi. Svetost se ne sastoji naprosto od nagomilanih kreposnih djela. Ona se sastoji u učestvovanju u samom Božjem životu. I ona treba da sve dublje i sve življe prodire u Božji narod.

Sveti Božji narod nije bezimena gomila već narod koji ima iste osjećaje klanjanja, zahvala, ljubavi i radosti. Članovi toga Božjega naroda svetkuju, trajno »stoje pred prijestoljem Božjim i pred Janjetom..., padaju nice i klanjaju se Bogu« (1. čit.). Euharistijsko slavlje to na dubok način predočuje.

Osjetimo danas i jednu posebnu žalost, a to je žalost »što nismo sveti« (Leon Bloy).

O. F. Carev